Voortgangsrapportage

Landelijk Actieprogramma Netcongestie

landelijk actieprogramma netcongestie

Juni 2024

Inleiding

We zijn in transitie naar een nieuw, hernieuwbaar energiesysteem. Elektriciteit wordt daarbij de backbone van het systeem. De economische groei, verduurzaming de woningbouwopgave en de behoefte energie-autonomie leiden tot sterke groei van aanbod van en vraag naar elektriciteit. De oorlog in Oekraïne heeft dit proces sterk versneld. Het elektriciteitsnet wordt versneld uitgebreid, maar er zijn verschillen ontstaan in de snelheid van deze ontwikkelingen. De netbeheerders kunnen de snelheid van elektrificatie niet bijbenen. Dat veroorzaakt netcongestie op het elektriciteitsnet (te weinig transportcapaciteit).

Het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) is een adaptief en lerend programma met Rijk, medeoverheden, netbeheerders en marktpartijen gericht op het aanpakken van de toenemende druk op het elektriciteitsnet en het verminderen van netcongestie in Nederland. Voor u ligt de eerste voortgangsrapportage van het Landelijk Actieprogramma Netcongestie. Het document is in samenwerking met de partners van het programma opgesteld.

Deze voortgangsrapportage biedt een overzicht van acties en resultaten die tot nu toe zijn bereikt binnen het LAN. We bespreken de opzet, governance en communicatie aanpak van het programma en gaan dieper in op de drie actielijnen van het programma. Per actielijn worden de belangrijkste behaalde mijlpalen, lopende acties en de planning genoemd. Tevens wordt de actualiteit rondom de problematiek van netcongestie behandeld.

Inhoudsopgave

Algemeen Landelijk Actieprogramma Netcongestie

- Ontwikkeling Landelijk Actieprogramma Netcongestie
- Communicatie aanpak
- Inrichting communicatiekanalen
- Kennisfunctie

Actielijn Sneller Bouwen

Actielijn Beter Benutten

- Mogelijk maken
- Bedrijven en instellingen
- Huishoudens en MKB

Actielijn Slimmer Inzicht

Bijlagen

- Hernieuwde governance
- Partneroverleg
- Opdrachtgeversoverleg

Ontwikkeling Landelijk Actieprogramma Netcongestie

Op 21 december 2022 is het Landelijk Actieprogramma Netcongestie vastgesteld. De concrete aanleiding voor het actieprogramma was het volle elektriciteitsnet in Limburg en Noord-Brabant in juni 2022. Het net ging in beide provincies op slot voor nieuwe of zwaardere netaansluitingen. De Minister voor Klimaat en Energie heeft destijds met beide provincies speciaal coördinator Ben Voorhorst aangesteld om oplossingen te vinden voor de acute problematiek. En omdat netcongestie op steeds meer plekken voorkomt en een grote impact op groei- en duurzaamheidsambities zijn er ook voorstellen gedaan om te komen tot een landelijke aanpak van netcongestie samen met netbeheerders, overheden en marktpartijen.

Doelstelling
Inmiddels is het LAN uitgegroeid tot een stevig actieprogramma waar met verschillende partners wordt gewerkt aan gemeenschappelijke doel: zorgen voor toegang tot elektriciteit waardoor de maatschappelijke doelen zoveel mogelijk gewaarborgd zijn. Toegang tot het elektriciteitsnet is een voorwaarde voor economische ontwikkeling, woningbouw, mobiliteit en de opwek van hernieuwbare elektriciteit. Dit doen we langs de volgende actielijnen:

1. Versneld uitbreiden van het elektriciteitsnet
2. Beter benutten van het elektriciteitsnet (randvoorwaarden en praktijk)
3. Verbeteren van inzicht

Ruim een jaar na de vaststelling van het initiële programma zien we dat de netcongestie zich steeds verder over Nederland uitbreidt. Naast bedrijven worden er steeds meer sectoren zoals woningbouw en mobiliteit geraakt. Tenslotte dreigt er ook netcongestie voor huishoudens en mkb. Op 22 januari 2024 is er onder leiding van Stephan Brandligt de Actieagenda Netcongestie Laagspanning gepresenteerd. Deze acties zijn opgenomen in het programma, waarmee het aantal acties, de scope en betrokken stakeholders zijn uitgebreid. Deze nieuwe fase van het programma vroeg een nieuwe governance en opzet. Op 14 maart 2024 is in het Bestuurlijk Overleg met alle partners het nieuwe werkplan met de hernieuwde indeling en governance vastgesteld. In de bijlagen is meer informatie over de nieuwe governance opgenomen.

Communicatie-aanpak

Bedrijven, maatschappelijke instellingen, huishoudens en overheden krijgen te maken met netcongestie. Met de communicatie-aanpak willen we deze doelgroepen informeren over netcongestie, maar ook duidelijk maken hoe deze partijen om kunnen gaan met netcongestie en wat zij kunnen doen om bij te dragen aan de oplossingen.

Het verminderen van netcongestie vraagt om een beweging van onderaf in plaats van bovenaf. In de communicatie stellen we niet ‘het probleem van het elektriciteitsnet’ centraal, maar de leefwereld van de verschillende doelgroepen. Wat hebben zij van ons nodig? Vanuit deze focus bepalen we samen per doelgroep de aanpak van communicatie.

Het uiteindelijke doel van de LAN-communicatie is dat de verschillende doelgroepen doelgedrag gaan vertonen. Door hen (o.a. ondernemers, gemeenten, algemeen publiek) zo goed mogelijk te faciliteren, kan iedereen op een eigen manier een creatieve bijdrage leveren aan het gemeenschappelijke doel (toegang tot elektriciteit faciliteren).

Wat dit doelgedrag per doelgroep inhoudt, en welke communicatie nodig is om hiertoe de aanzet te geven, wordt momenteel uitgewerkt in doelgroep-strategieën. We richten kanalen voor communicatie in per doelgroep. We werken daarbij samen met partijen die dicht bij deze doelgroepen staan. Communicatie moet zich niet alleen richten op informeren en het creëren van bewustwording en begrip voor maatregelen, maar ook op het bieden van handelsperspectief en het aanzetten tot actie.

Inrichting kanalen communicatie per doelgroep

Communicatie – Flitspeiling Netcongestie

Begin maart 2024 is de 'Flitspeiling burgers over netcongestie Rapportage' gepubliceerd. Met deze peiling is onderzocht hoe het algemeen Nederlands publiek tegenover de problematiek van netcongestie staat en in hoeverre zij bereid zijn om een bijdrage te leveren aan een vermindering daarvan. Deze inzichten worden gebruikt voor de kernboodschap en verdere communicatie rondom specifieke maatregelen. Het streven is om elk halfjaar een flitspeiling af te nemen onder de verschillende doelgroepen (burgers en bedrijven).

De belangrijkste bevindingen uit de peiling zijn:

- **Nederlanders zijn overwegend onbekend met netcongestie**
    - Circa driekwart (72%) van de Nederlanders zegt nooit van de term netcongestie gehoord te hebben. 10% kent de term alleen van naam en 18% zegt ongeveer of goed te weten wat de term inhoudt.
    - Associaties met de term hebben vooral betrekking op problemen rondom het stroomnet, zoals verstopping, overbelasting en te veel vraag en aanbod. Toch heeft een enkeling ook andere associaties, zoals problemen rondom het internet.
- **Hoewel ruim de helft netcongestie als een probleem ziet, maakt een derde zich hier echt zorgen over**
- **Meerderheid Nederlanders is bereid om zelf iets te doen tegen netcongestie**
    - Nederlanders zijn bereid om zelf een bijdrage te leveren aan het verminderen of oplossen van netcongestie, maar alleen als dit niet veel tijd, geld of moeite kost (58%). 8% zou dit ook doen als het wél veel tijd, geld of moeite kost. 14% wil helemaal geen eigen bijdrage leveren.
- **Vier op de vijf zeggen bekend te zijn met één of meer gevolgen; blootstelling aan informatie over gevolgen leidt tot meer zorgen over netcongestie**
- **Nederlanders met zonnepanelen, elektrische auto, laadpaal, warmtepomp of aardgasvrije woning zijn beter op de hoogte van problematiek**

Kennisfunctie

Netcongestie op elektriciteitsnetwerken is een blijvend probleem voor de komende jaren. Dit heeft onder meer gevolgen voor de economische groei, verduurzaming, mobiliteit en de woonopgave. De kennis over netcongestie, de oplossingen en de handelingsperspectieven voor afnemers maar ook voor medeoverheden is nu verspreid aanwezig bij netbeheerders, overheden en marktpartijen. Dat leidt tot versnippering, terwijl er behoefte is aan een duidelijke vindplaats voor kennis over netcongestie en wat partijen zelf kunnen doen.

Op dit moment worden er voorstellen uitgewerkt voor het opzetten van een centrale, landelijke kennisfunctie. Dit zou zowel een digitale als een fysieke invulling kunnen krijgen.

Beide opties worden op dit moment verder uitgewerkt, waarbij ook in acht wordt genomen wat er al aan bestaande infrastructuur is en gebruikt kan worden. Belangrijk is dat de kennisfunctie ingebed wordt binnen het bredere thema van de energietransitie en dat de doelgroepen actief worden bereikt met handelsperspectieven. Een goede verbinding met het communicatienetwerk in oprichting is daarom essentieel.

De doelgroepen voor de kennisfunctie zijn:
- Ondernemers (groot- en kleinverbruikers) rondom het thema energie en ondernemen
- Medeoverheden rondom het thema sneller bouwen van de energie infrastructuur

Actielijn Sneller Bouwen

Voortgang actielijn Sneller bouwen

Doelstelling
De actielijn sneller bouwen richt zich op acties die generiek in Nederland bijdragen aan het versnellen van de bouw van elektriciteitsinfrastructuur. Daarbij kijken we zowel naar beleid als uitvoering. Dit doen we in samenwerking met o.a. Netbeheer Nederland (NBNL), IPO (Interprovinciaal Overleg), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Bouwend Nederland en Techniek Nederland. Dat gebeurt door:

- Het **verkorten van doorlooptijden**, door beleidsacties die helpen vertragingen voorkomen of barrières wegnemen.
- Het **versnellen van de bouw** van elektriciteitsinfrastructuur door uitvoeringsacties.
- De **samenwerking bevorderen** tussen netbeheerders, gemeenten, provincies en het Rijk door hen op bovenstaande punten aan te jagen en te faciliteren.

Deze bovengenoemde doelen nemen we verder mee in de uitvoering van acties in de actielijn. De acties van sneller bouwen zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

- **Buurt- en gebiedsaanpak (laag- en middenspanning)**: Komende jaren zijn er meer dan 50.000 extra transformatorhuisjes nodig en zal in 1 op de 3 straten de kabel in de grond verzwaard moeten worden. Deze beleidsmatige en uitvoeringsgerichte acties helpen die de buurtgerichte verzwaring van laagspanningsnetten versnellen of vertragingen voorkomen (acties zijn afkomstig uit laagspanning actieagenda).
- **Project versnelling**: beleidsmatige en uitvoeringsgerichte acties gericht op individuele projecten (alle spanningsniveaus boven laagspanning) om vertraging te helpen voorkomen of projecten te helpen versnellen.
- **Samenwerking versterken**: Om de energie infrastructuur te realiseren, is inzet van veel ketenpartijen nodig. Deze acties richten zich op het verbeteren van de samenwerking tussen overheden, netbeheerders en/of uitvoerders.
- **Instrumentarium op orde**: Het bouwen van infrastructuur gaat volgens procedures. Deze acties zijn gericht op aanpassingen in wet- of regelgeving die de procedures kunnen versnellen.

In het eerste halfjaar van 2024 zijn diverse mijlpalen binnen de bovenstaande categorieën afgerond. De belangrijkste mijlpalen worden in deze rapportage uiteengezet.

Voortgang Sneller Bouwen

Afgeronde mijlpalen (1/2)		
Verkenning pilot proactief bouwen	✓	Verkenning van mogelijkheid om bouw te starten zonder (onherroepelijk verklaarde) vergunningen is afgerond in Q2 2024. TenneT heeft een afwegingskader opgesteld. Voor vervolgpilot wordt per project wordt afgewogen of het toepasbaar is en versnelling biedt en zullen de lessen worden geëvalueerd.
Versnellen doorlooptijden projectbesluiten (voorheen RCR)	✓	Proces rondom deze actie is afgerond. Halfjaarlijks stelt TenneT een voortgangsrapportage op met versnellingsopties voor Rijksprojecten. Op basis daarvan vindt implementatie plaats in nieuwe rijksprojecten.
Oplevering informatiefolders over opgave en grondverwerving	✓	Een drietal informatieve flyers met basisinformatie zijn door NBNL opgesteld en verspreid. Bevat toelichting op energietransitie, de opgave voor elektriciteitsinfrastructuur en grondverwerving in algemeen en in bijzonder voor transformatiestations (middenspanning-hoogspanning).
Aanstellen aanspreekpunten vanuit netbeheer voor gemeenten	✓	Deze actie is afgerond. De aanspreekpunten voor gemeenten vanuit netbeheerders zijn in Q1 en Q2 2024 aangesteld.
Bestendigen en meer harmoniseren energyboards	✓	1. Alle energyboards zijn begin 2024 ingericht met een focus op sneller bouwen, slimme oplossingen en integraal programmeren van het energiesysteem. 2. Beoogd is om voor de zomer een beschrijving van de aanpak van de energyboards in 2024 op te leveren. 3. Sinds begin 2024 neemt EZK op bestuurlijk niveau aan alle energyboards deel namens het Rijk. 4. Vanuit het LAN en de interbestuurlijke werkgroep integraal programmeren wordt een leerkring georganiseerd voor alle energyboards om onderling leren te stimuleren en te faciliteren. Medewerkers vanuit de aanpak in gemeente Utrecht en Amsterdam sluiten hier ook bij aan.

Voortgang Sneller Bouwen

Afgeronde mijlpalen (2/2)		
Voortzetting onafhankelijke bestuurlijke coördinator Laagspanning	☑	De opdracht van Stephan Brandligt is gecontinueerd voor 2024 met optie tot verlening in 2025. Hij zal een belangrijke rol blijven spelen in verbeteren van samenwerking tussen primair decentrale overheden en netbeheerders, bijvoorbeeld in de uitwerking van de buurt- en wijkaanpak ten behoeve van verzwaring laagspanningsnetten.
Framework voor samenwerkingsafspraken rondom projectrealisatie tussen decentrale overheden en netbeheerders	☑	Om samenwerking te verbeteren bij de grote hoeveelheid projecten is een ‘framework’ opgesteld waarmee partijen uitvoeringsafspraken kunnen maken. Oplevering en publicatie is voorzien in juni 2024.

Voortgang Sneller Bouwen

Mijlpalen Buurt- en gebiedsaanpak		
Inrichting processen en capaciteit voor buurt / wijkaanpak laagspanningsverzwaringen		Een procesvoorstel voor aanpak verzwaring laagspanningsnetten per wijk is door NBNL uitgewerkt. De eerste feedback van gemeenten is ontvangen. Ondertussen is het verzwaringswerk in de eerste wijken begonnen. Dat geeft belangrijke leerervaringen. Minister Jetten heeft op 7 mei wijk de Kroeven in gemeente Roosendaal (Noord-Brabant) bezocht om de aanpak in praktijk te zien.
Verkenning aanbesteding uitvoeringscapaciteit		Regionale netbeheerders kunnen de komende jaren niet alle wijken/gebieden verzwaren. Deze gebieden kunnen aangemerkt worden om verzwaard te worden door derden. De regionale netbeheerder kan dit nu al doen door een deel van haar taken uit te besteden aan externe partijen. In Q2 is een marktuitvraag gedaan om kansen en uitdagingen van deze vorm van 'bredere aanbesteding' uit te werken.
Uitwerking inrichting voor capaciteit gemeentelijke uitvoeringstaken		De buurt- en gebiedsaanpak vergt ook veel uitvoeringswerkzaamheden bij gemeenten. Om dit efficiënt in te richten wordt een werkwijze uitgewerkt voor meer middelen en capaciteit. De middelen voor de teams zijn in april 2024 toegekend.
Mijlpalen Samenwerking versterken		
Handvatten voor bepalen decentraal bevoegd gezag		Bij het realiseren van infrastructuur bepaalt het bevoegd gezag over de benodigde vergunningen. Dat kunnen gemeenten, provincies of het Rijk zijn, afhankelijk van de situatie. Uitwerking voor het kunnen bepalen van het decentraal bevoegd gezag wordt in Q2/Q3 2024 opgeleverd.

Voortgang Sneller Bouwen

Mijlpalen Project versnelling		
Verkenning benodigde zekerheidsstelling energie-infrastructuur		Het verkennen van alternatieve mogelijkheden, los van grondeigendom, om de vereiste zekerheid voor de aanleg van energie-infrastructuur te waarborgen. Plan van aanpak voor ‘nationale leidingenverordening’ is in april opgesteld (focus TenneT infrastructuur).
Uniforme taxatiemethodiek grondprijzen		Bij aanschaf van publieke gronden voor energie-infrastructuur kan er sprake zijn van tegengestelde publieke belangen tussen netbeheerders en bijv. gemeenten. Dit jaar wordt aanpak voor verkenning probleem en oplossingsrichtingen vastgesteld.
Gezamenlijke en actieve verkenningen en grondreserveringen		Actie gericht op gezamenlijk proces (overheden en netbeheerders) van verkenning van locaties voor nieuwe elektriciteits-infrastructuur en voorbereiding richting projectrealisatie (reservering ruimte, bestemmingsplan aanpassingen, etc.) In de zomer is plan van aanpak vastgesteld.
Standaard opties voor inpassing elektriciteitsstations		Ontwikkeling van standaardopties voor ruimtelijke inpassing van stations (alle schaalniveaus). Factsheets met huidige stand van zaken worden voor de zomer afgerond.

Voortgang Sneller Bouwen

Mijlpalen Instrumentarium op orde		
Verkenning mogelijkheden Energie- en Omgevingswet		Focus van de actie ligt op onderzoek hoe bij ruimtelijke inpassing van initiatieven ook regionale schaarse transportcapaciteit als afwegingscriterium meegewogen kan worden of dat hier explicietere grond voor in de ruimtelijke ordening wetgeving voor moet komen. Plan van aanpak voor verdere uitwerking is in april afgerond.
Aanpak stikstofvergunningen energie-infrastructuur		Momenteel onderzoekt EZK met LNV en IPO een stikstofaanpak voor energie-infrastructuur. Voorlopige resultaten worden verwacht rond Q3.
Energie-infrastructuur projecten aanwijzen als zijnde van zwaarwegend maatschappelijk belang		Voor de zomer oplevering concept algemene maatregel van bestuur (AMvB). Internet consultatie start voor de zomer.

Planning Beter Sneller Bouwen (1)

	Q1	Q2	Q3	Q4	2025/2026
Buurt- en gebiedsaanpak					
Basisinformatie versnellen proces ruimtelijke inpassing	◆ Basisinformatie NBNL beschikbaar			◇ Powerpitch per gemeente uitgevoerd	
Inrichting processen en capaciteit	◆ Voorstel aanpak en toepassing	◆ Verkenning communicatie	◇ Gezamenlijke aanpak omschrijving		
Verkenning aanbesteding uitvoeringscapaciteit			◇ Resultaten verkennend onderzoek		
Informatiebijeenkomsten		◆ Informatiebijeenkomst en G40 en NP RES			
Inrichting 'vliegende brigade'	◆ Middelen bekend		◇ Opleveren aanpak en start inrichting teams		
Instrumentarium op orde					
Verkenning mogelijkheden Energie- en Omgevingswet		◆ Plan van aanpak afgerond			
Aanpak stikstofvergunningen energie-infrastructuur		◇ Voorlopige resultaten worden gedeeld in Kamerbrief rond Q3. In de tussentijd werkafspraken over communicatie, samenwerking en toepassingen		◇ Implementatie stimuleren met kennisdeling	
Projecten maatschappelijk belang		◇ Concept AMvB. Zomer internet consultatie	◇ Oplevering resultaten internet consultatie		

◆ Afgerond ◇ Gepland

Planning Beter Sneller Bouwen (2)

	Q1	Q2	Q3	Q4	2025/2026
Project versnelling					
Verkenning zekerheidstelling energie infrastructuur	◆ PvA 'nationale leidingenverordening'	◇ Verkenning oplossingsrichtingen	◇ Oplevering resultaten en wettelijke borging		
Uniforme taxatiemethodiek grondprijzen		◇ Opleveren aanpak voor verkenning probleem en oplossingsrichtingen		◇ Onderzoeksresultaten gereed	
Verkenningen en grondreserveringen		◇ Aanpak voor uitwerking opleveren		◇ Opleveren resultaten aanpak	
Capaciteits- en expertpools		◇ Verkenning bestaande pools, bepalen vervolg			
Versnellen doorlooptijden projectbesluiten	◇ Halfjaarlijkse voortgangsrapportage van TenneT met versnellingsopties voor rijksprojecten, o.b.v. resultaten implementatie				
Standaard opties inpassing stations		◇ Factsheets met stand van zaken	◇ Uitwerking gezamenlijke opties		
Experimenteerbepaling omgevingswet			◇ Opleveren voorbeelden		
Methodiek bulkvergunningen		◇ Verkenning oplossings-richtingen en PvA		◇ Oplevering resultaten	
Pilot proactief bouwen	◆ Verkenning afgerond, intern afwegingskader opgesteld door TenneT		◇ Per pilot project geschiktheid afwegen en uitkomsten evalueren		

◆ Afgerond ◇ Gepland

Planning Beter Sneller Bouwen (3)

	Q1	Q2	Q3	Q4	2025/2026
Samenwerking versterken					
Versterken benutting omgevingswet instrument voorkeursrecht			◇ Best practices opleveren, o.b.v. resultaten vervolg		
Bestendigen en harmoniseren energyboards	◆ Alle boards ingericht met deelname EZK, leerkring energyboards	◇ Beoogde oplevering aanpak energyboards 2024			
Opzetten regionale inpassingsteams	◆ Inzicht huidige inrichting energyboard		◇ Verdiepingssessie ervaring, mogelijke vervolgafspraken		
Handvatten bepalen decentraal bevoegd gezag		◇ Verdieping gevoegd gezag gemeente-provincie, verspreiding via framework voor samenwerkingsafspraken			
Onafhankelijk Bestuurlijke Coördinator	◆ Continuering opdracht				
Framework samenwerkings-afspraken projectrealisatatie		◇ Vaststellen concept framework	◇ Aanvullingen o.b.v. andere producten en leerervaringen	◇ Aanvullingen o.b.v. andere producten en leerervaringen	

◆ Afgerond ◇ Gepland

Actielijn Beter Benutten

Voortgang actielijn Beter Benutten

Doelstelling
De actielijn binnen Beter benutten draagt bij aan het beter benutten van de beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnet. Het net is immers niet op alle momenten vol, de transportcapaciteit schiet met name in de piekmomenten tekort. De actielijn bestaat uit drie onderdelen:

- Beter benutten mogelijk maken
- Grootverbruikers (Bedrijven en instellingen)
- Kleinverbruikers (Huishoudens en mkb)

We werken aan het mogelijk maken door de juiste randvoorwaarden te scheppen door verschillende flexibele contractvormen te ontwikkelen en de mogelijkheden van congestiemanagement te vergroten. We stimuleren bedrijven gebruik te maken van flexibele contractvormen (actielijn bedrijven en instellingen) en flexibiliteit te vergroten bij huishoudens (actielijn huishoudens en mkb kleinverbruik). Ook de thema's wonen en mobiliteit vallen binnen dit onderdeel.

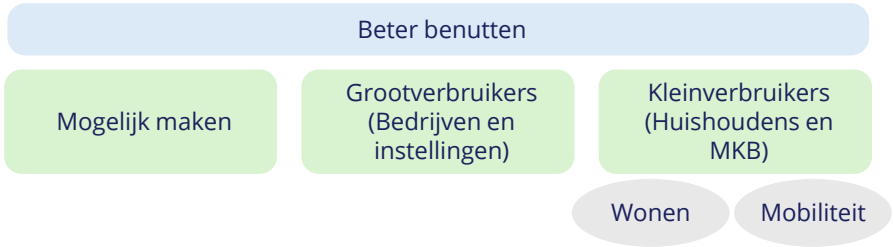

Voortgang Beter Benutten – Mogelijk Maken

Toelichting
Bij netcongestie is de vraag naar transport van elektriciteit hoger dan het net aankan. Congestiemanagement houdt in dat producenten of afnemers van elektriciteit - in ruil voor een vergoeding - helpen het net minder te belasten door invoeding of afname op piekmomenten tijdelijk te verminderen. Op een piekmoment verbruiken of leveren deze aangeslotenen dan tijdelijk minder elektriciteit. Congestiemanagement biedt voordelen omdat er zo meer ruimte op het net komt en dus meer partijen kunnen worden aangesloten. De netbeheerder doet alleen een beroep op die partijen op plaatsen en tijden waar er daadwerkelijk fysieke congestie wordt verwacht. De netbeheerder vergoedt de aangeslotenen voor deze inspanning. Congestiemanagement is daarmee een belangrijke methode om meer flexibiliteit te ontsluiten.

De actielijn Mogelijk Maken ontwikkelt nieuwe instrumenten op het gebied van flexibele contractvormen en congestiemanagement en verbetert bestaande instrumenten. Er is een prioriteringskader ontwikkeld om voorrang te geven aan gebruik met een hoog maatschappelijk nut. Daarnaast zorgen we ervoor dat de ontwikkelde instrumenten ook in de praktijk gebruikt gaan worden door o.a. bedrijven te ondersteunen bij de toepassing van de instrumenten. De instrumenten krijgen in de regel vorm via het opstellen van nieuwe of het wijzigen van bestaande netcodes. Wij zetten erop in om alle nieuwe contractvormen zo snel mogelijk beschikbaar te krijgen, zodat aangeslotenen hier ook gebruik van kunnen gaan maken.

Om tot een definitief geïmplementeerd codebesluit te komen worden de volgende stappen doorlopen:
- Voorstel tot een codewijziging (vanuit ACM of Netbeheerders met consultatie aangeslotenen)
- Ontwerp codebesluit (opgesteld en gepubliceerd door ACM – 6 tot 12 weken ter consultatie)
- Definitief codebesluit (gepubliceerd in de Staatscourant – beroep mogelijk)
- Implementatie codebesluit (termijn verschilt per besluit van directe inwerkingtreding tot enkele jaren)

In het eerste halfjaar van 2024 zijn diverse mijlpalen op bovenstaande gebieden afgerond.
Deze mijlpalen worden op de volgende slides nader toegelicht.

Voortgang Beter Benutten – Mogelijk Maken

Afgeronde mijlpalen Flexibele Contractvormen		
Codebesluit Non firm Aansluit- en transportovereenkomst' gepubliceerd (31 januari 2024)	✓	Door dit besluit heeft ACM het mogelijk gemaakt dat netbeheerders in congestiegebieden, tegen een lager tarief contracten kunnen aanbieden zonder vaste (firm) transportcapaciteit.
Ontwerp-codebesluit 'Alternatieve transportrechten' gepubliceerd (13 maart 2024)	✓	In dit ontwerp-codebesluit van ACM, volgend op het voorstel van Netbeheer Nederland, worden twee nieuwe alternatieve transportrechten geïntroduceerd. De voorgestelde transportrechten zijn tijdsduurgeboden transportrecht (voor landelijk hoogspanningsnet) en het tijdsblok gebonden transportrecht (grootverbruikers op de regionale netten).
Cablepooling wordt opgenomen in de wet	✓	In de nota van wijziging op het wetsvoorstel van de Energiewet worden de mogelijkheden voor cablepooling uitgebreid. Hierdoor kunnen meer installaties gebruik maken van één elektriciteitsaansluiting. Er is één aanspreekpunt voor de netbeheerder. Er moeten door de bedrijven zelf onderling contracten worden afgesloten over de verdeling. Vooruitlopend op het wetsvoorstel wordt dit door ACM gedoogd na melding van betrokken partijen.

Voortgang Beter Benutten – Mogelijk Maken

Afgeronde mijlpalen Congestiemanagement		
Codebesluit 'Verplichte deelname private netten aan congestiemanagement' gepubliceerd (19 februari 2024)	✓	Met dit besluit zorgt de ACM ervoor dat de verplichtingen over deelname aan congestiemanagement ook van toepassing zijn op private netten (gesloten distributiesystemen, ook wel GDS'en). Door private netten ook verplicht deel te laten nemen aan congestiemanagement kunnen de netbeheerders ook gebruikmaken van flexibiliteit die aanwezig is bij bedrijven die zijn aangesloten via een privaat net.
Experimenteerruimte toegestaan voor standaardcontracten voor wind- en zonneparken (18 april 2024)	✓	Standaardcontracten met een prijsformule voor een capaciteitscontract, zorgen er voor dat netbeheerders en producenten van duurzame energie gemakkelijker tot afspraken kunnen komen over congestiemanagement, zodat nieuwe wind- en zonneparken sneller toegang kunnen krijgen tot het net.
Codebesluit Wijziging congestiemanagement gepubliceerd (18 april 2024)	✓	Verduidelijking en aanscherping van de huidige code met het doel meer flexibel vermogen te ontsluiten.
Ontwerp codebesluit deelname verplichting congestiemanagement (18 april 2024)	✓	Verduidelijking van de voorwaarden deelnameplicht voor aansluitingen van meer dan 1MW. Hiermee wordt het inzetten van de verplichte deelname aan congestiemanagement verduidelijkt. Waardoor er meer flexibel vermogen beschikbaar komt.

Voortgang Beter Benutten – Mogelijk Maken

Afgeronde mijlpalen - Overig		
Ontwerp-codebesluit Time of Use hoogspanningsnet gepubliceerd (18 april 2024)	✓	Hiermee worden grootverbruikers op het landelijk hoogspanningsnet gestimuleerd een (deel) van hun verbruik naar rustigere momenten te verplaatsen.
Codebesluit Gebruik het op tijd of raak het kwijt gepubliceerd (18 april 2024)	✓	Hiermee wordt het voor de netbeheerder mogelijk onnodig gecontracteerd transportvermogen terug te nemen en (deels) beschikbaar te stellen aan andere netgebruikers.
Prioriteringskader transport gepubliceerd (18 april 2024)	✓	ACM heeft een kader ontwikkeld op basis waarvan netbeheerders aan maatschappelijke functies voorrang kunnen verlenen bij het toedelen van transportcapaciteit op het elektriciteitsnet. Prioriteit wordt toegekend aan: 1) congestieverzachters 2) organisaties gerelateerd aan veiligheid (noodhulp, politie, defensie, etc.) 3) organisaties die in basisbehoeften voorzien (watervoorziening, onderwijs, woonbehoefte, warmtevoorziening, gasnetten).
Besluit Niet automatisch verhogen transportvermogen gepubliceerd (verwacht in zomer 2024)	✓	Hiermee ontvangen grootverbruikers die hun gecontracteerde capaciteit overschrijden, niet meer automatisch meer transportrechten.

Voortgang Beter Benutten – Mogelijk Maken

Belangrijkste acties onderhanden en mijlpalen komende periode		
Implementatie van diverse (definitieve) codebesluiten		Activiteiten die nodig zijn om de maatregelen in de praktijk te kunnen gebruiken.
Flextenders		De flextenders die tot nu toe zijn afgerond hebben weinig additioneel flexibel vermogen opgeleverd. Deze actie onderzoekt drempels voor flextenders en hoe deze weg te nemen.
Groepstransport-overeenkomst		Groepen aangesloten afnemers kunnen gezamenlijk hun transportaanvraag bundelen. Door fysieke aansluitingen virtueel te koppelen, kunnen aangeslotenen hun vraag en invoeding lokaal beter op elkaar afstemmen en daarmee de belasting op het net verminderen.
Inzicht en kennis over flexibele contractvormen vergroten		Bedrijven inzicht verschaffen welke flexibele contractvormen aantrekkelijk kunnen zijn door het opstellen van een beslisboom.
Inzet van regelbare opwek		Actie voortkomend uit de Kamerbrief Flevopolder-Gelderland-Utrecht (FGU) maatregelen van 25 april 2024. Met deze maatregel wordt getracht om meer regelbaar vermogen op knelpunten te realiseren. Pieken in het hoogspanningsnet zijn van lange duur, waardoor ze niet volledig met batterijen opgevangen kunnen worden. Met de tijdelijke inzet van regelbaar vermogen op lagere spanningsniveaus kan congestie worden verminderd en structurele verduurzaming door middel van elektrificatie worden gefaciliteerd.
Netondersteunende opslag		Actie voortkomend uit de Kamerbrief FGU maatregelen van 25 april 2024. TenneT en Liander onderzoeken de mogelijkheden om de inpassing van opslag netondersteunend te laten werken. Meer informatie over de mogelijkheden hiervoor wordt verwacht voor de zomer van 2024.

Planning Beter Benutten – Mogelijk Maken (1)

	Q1	Q2	Q3	Q4	2025/2026
Congestiemanagement					
Deelnameverplichting		◆ Ontwerpbesluit	◇ Definitief		
Wijziging code n.a.v. evaluatie		◆ Definitief			
Verplichting deelname GDS	◆ Definitief				
Standaardprijsformule CBC		◆ Implementatie			
Nieuwe contractvormen					
NFA 1.0	◆ Besluit afgerond	◆ NFA mogelijk			◇ 2025/2026: Inwerkingtreding
Tijdsduurgebonden (NFA8 HS)	◆ Codewijzigingsvoorstel	◆ Ontwerpbesluit	◇ Definitief		◇ April 2025/2026: Inwerkingtreding
Tijdsblokgebonden (RNB netten)	◆ Codewijzigingsvoorstel	◆ Ontwerpbesluit	◇ Definitief		◇ April 2025: Inwerkingtreding
Groeps - TO			◇ Indienen codevoorstel bij ACM		
Groeps - CBC	◆ Implementatie Standaardcontracten <1MW				◇ Uitwerken Standaardcontracten >1MW
Uitbreiden cablepooling	Opname in energiewet – tijdspad onbekend. Vooruitlopend hierop wordt dit door ACM gedoogd na melding van betrokken partijen.				

◆ Afgerond ◇ Gepland

Planning Beter Benutten – Mogelijk Maken (2)

	Q1	Q2	Q3	Q4	2025/2026
Tarieven					
Integrale tariefherziening					Verwacht tijdspad Q4 2025
Tijdsafhankelijke transporttarieven Hoogspanningsnet		◆ Ontwerpbesluit	◇ Definitief		
Wachtrijen					
Prioriteringskader transportverzoeken		◆ Definitief	◇ Implementatie	◇ Inwerkingtreding 1 okt	
GOTORK / UIOLI		◆ Definitief			
Voorwaarden					
Afschakelplannen	Niet bekend				
Uitrol RTI			◇ Uitrolplan RTI		
Overig					
Beslisboom voor bedrijven	In ontwikkeling				

◆ Afgerond ◇ Gepland

Voortgang Beter Benutten – Bedrijven en Instellingen

Toelichting
Het doel van deze actielijn is het vergroten van het flexibel vermogen bij bedrijven en instellingen en de toepassing hiervan waardoor er meer ruimte op het net ontstaat. Dit doen we door het handelingsperspectief van bedrijven bij netcongestie te vergroten en door slimmer gebruik van stroom te stimuleren.

In de actielijn wordt gewerkt aan verschillende projecten:

- **Stimuleren van energiehubs**. Energiehubs kunnen bijdragen aan de doelstelling van het LAN om de belasting op het net te verminderen door vraag en aanbod lokaal beter op elkaar af te stemmen.
- **Stimulering flexibiliteit bedrijven**. In dit project werken Stichting MKB-Nederland, VNO-NCW, Netbeheer Nederland en het ministerie van EZK samen aan communicatie, activatie en het bieden van handelingsperspectief aan ondernemers bij netcongestie.
- **Vergroten flexibiliteit bedrijven en instellingen**. In dit project worden de knelpunten voor het investeren en toepassen van flexibiliteit in kaart gebracht als input voor het opstellen van gerichte (overheids)interventies.
- **Uitwerking Amendement Erkens – netcongestie**: met het amendement is EUR 55 miljoen vrijgemaakt om in 2024 te beginnen met het snel vrijspelen van ruimte op het stroomnet. Dit project werkt maatregelen uit voor een zinvolle toepassing van het budget om daarmee netcongestie te verlichten.
- **Slim met Stroom** – uitvoering van het plan van aanpak van de Bestuurlijk Aanjager Gerard Schouw

De behaalde resultaten en acties voor de komende periode worden per project op de volgende slides toegelicht.

Voortgang Beter Benutten – Bedrijven en Instellingen

Project		Afgeronde mijlpalen
Energiehubs	✓	De Routekaart energiehubs is gepubliceerd (26 april 2024). Het doel van deze landelijke routekaart is het in meer samenhang ontwikkelen en implementeren van energiehubs. De routekaart dient als een gids en brengt de huidige stand van zaken en lessen uit de praktijk in kaart. De routekaart is er voor iedereen die een stap wil zetten in de ontwikkeling van een energiehub; ondernemers, parkmanagers, dienstverleners of mensen werkzaam bij een gemeente of provincie.
Stimuleringsprogramma flexibiliteit bedrijven in samenwerking met VNO-NCW	✓	Op het gebied van communicatie, ter activatie en voor het bieden van handelingsperspectief aan ondernemers zijn de volgende acties ondernomen: • Communicatiemateriaal opgesteld (presentaties, video's, one-pagers) • Try-out bijeenkomsten gehouden • Capaciteit opgeschaald met content creator
Vergroten flexibiliteit bedrijven en instellingen	✓	Er wordt nog weinig flexibiliteit aangeboden. De analyse van de huidige knelpunten voor het investeren en toepassen van flexibiliteit bij afname is afgerond en afgestemd met stakeholders. Deze analyse vormt de input voor het opstellen van gerichte (overheids)interventies.
Uitwerking Amendement Erkens netcongestie	✓	De opties zijn uitgewerkt en afgewogen. Besloten is om in te zetten op de volgende maatregelen: • Introductie van 'Flexibiliteitsscans' die bedrijven(terreinen)/energiehubs en instellingen op maat inzicht geven in eigen oplossingen 'achter de meter' en/of gezamenlijke mogelijkheden om congestie te verlichten. • Stimuleringsmaatregel om maatregelen die voortkomen uit de scans in de praktijk te realiseren. • Een aansprakelijkheidsregeling voor energiehubs die zorgt voor collectieve aansprakelijkheid bij schade om de toetredingsdrempel voor individuele bedrijven te verlagen.
Slim met Stroom	✓	Startnotities opgesteld en doorbraaktafels (energiehubs, wachtrijproblematiek en positieve financiële prikkels) opgestart mei 2024.

Voortgang Beter Benutten – Bedrijven en Instellingen

Project		Belangrijkste acties onderhanden en mijlpalen komende periode
Energiehubs		Uitvoering stimuleringsprogramma energiehubs met onder andere de acties 1) financiering voor hubregisseurs (actie EZK), 2) data voor energiehubs en 3) groepscontracten (actie NBNL – actielijnen slimmer inzicht en beter benutten mogelijk maken).
Stimuleringsprogramma flexibiliteit bedrijven in samenwerking met VNO-NCW		Het stimuleringsprogramma richt zich komende periode op 1) Ondersteuning van de pilot energiehub bedrijventerrein Kleefse Waard in Arnhem, 2) Organisatie van 10+ bijeenkomsten met regio's en branches (FME, Metaalunie, Bakkers, FHI) ter ondersteuning van ondernemers. In deze bijeenkomsten wordt toelichting gegeven op netcongestie, handelingsperspectief aangereikt en worden knelpunten opgehaald bij ondernemers. Daarnaast zal er een plan van aanpak worden opgesteld voor fase 2 (september 2024) waar de focus ligt op opschaling van de huidige aanpak.
Vergroten flexibiliteit bedrijven en instellingen		De knelpuntenanalyse zal worden verdiept voor verschillende sectore op basis van survey / interviews met bedrijven en brancheverenigingen. Dit zal resulteren in de oplevering van een routekaart flexibiliteit (Q3) met daarin het overzicht van reeds lopende en geplande (overheids)interventies.
Amendement Erkens netcongestie		De komende periode zullen de maatregelen flexibiliteitsscans en realisatie van flexibel vermogen verder worden uitgewerkt tot een subsidieregeling in samenwerking met RVO. Ook zal het aansprakelijkheidsfonds energiehubs die zorgt voor collectieve aansprakelijkheid bij schade om de toetredingsdrempel voor individuele bedrijven te verlagen verder worden uitgewerkt.
Slim met Stroom		Overheid, netbeheerders en bedrijven werken in drie doorbraaktafels samen aan het oplossen van concrete knelpunten op het gebied van: energiehubs, wachtrijproblematiek en positieve financiële prikkels. Daarnaast vinden verkenningen naar congestiedeals plaats bij waterschappen en openbaar vervoer.

Slim met stroom – Bedrijven en instellingen

Toelichting
De Bestuurlijk aanjager Slim met stroom, Gerard Schouw, werkt samen met netbeheerders en bedrijfsleven aan oplossingen om netcongestie tegen te gaan.

Overheid, netbeheerders en bedrijven werken in drie doorbraaktafels samen aan het oplossen van concrete knelpunten:
- In de doorbraaktafel **energiehubs** worden verschillende knelpunten opgepakt rond het organiseren en operationaliseren van energiehubs op bedrijventerreinen.
- In de doorbraaktafel **wachtrijen** wordt gezocht naar aanvullende mogelijkheden voor het opschonen van de wachtrijen.
- In de doorbraaktafel **financiële prikkels** wordt overwogen hoe het voor bedrijven aantrekkelijker kan worden gemaakt om congestiebewust te ondernemen.

Naast de doorbraaktafels wordt gewerkt aan **congestiedeals** met verschillende sectoren.
- Met waterschappen wordt verkend of er afspraken gemaakt kunnen worden voor de inzet van gemalen of batterijen tegen netcongestie.
- Met het Rijk, ProRail en de OV-bedrijven wordt verkend of OV-elektriciteitsnetten kunnen worden ingezet om congestie te verminderen.

De Bestuurlijk aanjager neemt deel aan verschillende gremia om bij te dragen aan oplossingen van onderaf:
- Vanuit de Stuurgroep Netcongestie van VNO-NCW en MKB-Nederland is het Ondersteuningsprogramma netcongestie bedrijfsleven ontwikkeld. Hiermee wordt kennisdeling op het vlak van netcongestie gestimuleerd.

Planning Beter Benutten – Bedrijven en Instellingen

	Q1	Q2	Q3	Q4
Stimulering energiehubs		◆ Routekaart Energiehubs ◇ Financiering	◇	Stimuleringsprogramma Energiehubs met pilots en voorbereiding voor opschaling
Stimulering flexibiliteit bedrijven	◆ Uitvoering Fase 1	◇ Plan van aanpak Fase 2	◇ Routekaart	
Vergroten flexibiliteit bedrijven en instellingen	◆ Knelpunten analyse	◇ Survey / Interviews	◇ Routekaart	
Amendement Erkens	◆ Uitwerken en afwegen opties	◇ Besluitvorming en kamerbrief	◇ Uitwerken regelingen	
Slim met stroom	◆ Plan van aanpak vastgesteld	◇	◇	Oplevering resultaten doorbraaktafels en verkenningen congestiedeals

◆ Afgerond ◇ Gepland

Voortgang Beter Benutten – Huishoudens en MKB

Toelichting
Congestieproblemen spelen op meerdere spanningsniveaus: op de hoog- midden- en laagspanningsnetten. De congestie op de verschillende niveaus hebben ook invloed op elkaar. Indien we geen maatregelen nemen, kunnen tot 2030 anderhalf miljoen kleinverbruikers getroffen worden. Efficiënt gebruik van laagspanningsnetten kan daarom het verschil maken in de aanpak van netcongestie. Zo ontstaat er meer ruimte voor woningbouw, verduurzaming van huishoudens en bedrijven en de uitrol van publieke laadinfrastructuur. Slimme apparaten helpen tegen netcongestie omdat ze automatisch hun verbruik kunnen aanpassen en de druk op het net verminderen.

Het doel is om apparaten die veel vragen van het net slim te maken. Dan kunnen ze het verbruik van het net aanpassen zonder dat de consument hier veel van merkt. In lijn met de aangenomen moties Kops en Postma wordt hierbij geborgd dat een consument altijd vooraf moet instemmen en dat privacy wordt geborgd. In recente Kamerbrieven en actieagenda's zijn slimme apparaten als norm aangekondigd.

In deze actielijn wordt gewerkt aan drie verschillende categorieën:
1. Tarieven en markt
2. Slimme apparaten en woningen
3. Netbewust laden en mobiliteit

Voortgang Beter Benutten – Huishoudens en MKB

Afgeronde mijlpalen		
Tarieven en markt	✓	Er is een juridisch verkenning van het kader rondom het mogelijke verplichten van het aanbieden van flexibiliteit voor aangeslotenen op het laagspanningsnet opgesteld. Hierbij is gekeken naar de juridische mogelijkheden om specifiek netgedrag achter kleinverbruik aansluitingen te verplichten.
Slimme apparaten en woningen	✓	Traject gestart voor het realiseren van slimme warmtepompen. Hiervoor is als startschot in het tweede kwartaal en goed bezochte stakeholderbijeenkomst met de sector georganiseerd.
Netbewust laden en mobiliteit	✓	Om de impact van het laden van elektrische auto's op het elektriciteitsnet te verminderen, zal in concessies moeten worden opgenomen dat laadpalen netbewust moeten laden. In de Handreiking Condities Netbewust Laden, welke is opgesteld binnen het programma 'Slim Laden voor Iedereen' van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), is uitgewerkt hoe netbewust laden kan worden vertaald naar eisen voor concessiecontracten.
	✓	De nieuwe Samenwerkingsovereenkomst Regionale Aanpak Laadinfrastructuur is vastgesteld. Deze overeenkomst is een samenwerking van provincies, gemeenten, netbeheerders en IenW en betreft afspraken zoals de uitrol van laadinfrastructuur en het actieplan Slim Laden voor Iedereen.

Voortgang Beter Benutten – Huishoudens en MKB

Belangrijkste acties onderhanden komende periode (1/2)		
Tarieven en markt		Om het optimaal gebruik van het net te stimuleren zijn financiële prikkels essentieel. Er is een project opgestart om tot een nieuw ontwerp van de nettarieven te komen. Stakeholders van diversen belangenverenigingen zijn hierbij betrokken.
		Met flexibiliteitstenders kunnen de netbeheerders technologieneutraal flexibiliteit inkopen. Daarom wordt er gewerkt aan meer inzicht in de mogelijkheden voor flexibiliteitstenders binnen het laagspanningsnet.
		Momenteel wordt een onderzoek uitgezet naar het effect van dynamische leveringsprijzen op netcongestie in het laagspanningsnet. Dynamische leveringsprijzen zijn over het algemeen laag op momenten dat er weinig vraag is in de wijk. Consumenten met een dynamisch contract kunnen kosten besparen door elektriciteit te verbruiken buiten piekmomenten en daarmee mogelijk bijdragen aan het ontlasten van het elektriciteitsnet.
Slimme apparaten en woningen		Onderzoek van TNO naar de technische potentie van het aansturen van slimme net-intensieve apparaten voor het verminderen van netcongestie.
		Onderzoek of het vermogen van PV (zon) installaties dynamisch (of passief) kan worden gereguleerd in plaats van volledig af te schakelen bij een te hoge spanning op het elektriciteitsnet.
		Extern onderzoek naar de registratie van warmtepompen en andere net-intensieve apparaten voor beter inzicht in de belasting en het flexibilititeitspotentieel in laagspanningsnetten.

Voortgang Beter Benutten – Huishoudens en MKB

Belangrijkste acties onderhanden komende periode (2/2)		
Slimme apparaten en woningen		Realiseren van slimme warmtepompen. Daarbij wordt ook gekeken naar het stimuleren van de slimme warmtepomp via de ISDE-subsidie en het stellen van eisen via wet- en regelgeving.
		Een van de maatregelen uit het FGU pakket gaat over het net-efficiënt gebruiken van warmtepompen. Dit wordt via verschillende routes uitgewerkt. Onder andere door het anders inregelen van de warmtepomp in zowel woningen als utiliteitsbouw, maar bijvoorbeeld ook door het handhaven van het bestaande verbod op de onzuinige elektrische cv-ketels.
Netbewust laden en mobiliteit		Naar aanleiding van de FGU brief wordt onderzocht hoe de handreiking Condities Netbewust Laden, welke eind vorig jaar is opgeleverd voor het borgen van netbewust laden in concessies, verder kan worden bijgesteld n.a.v. uitgangspunten Netbewust Laden. De uitkomst hiervan wordt voor de zomer verwacht.
		Voorstel vanuit het Rijk voor een business case voor het openbreken van bestaande concessies om Netbewust Laden in de reeds lopende concessie te borgen.
		EZK werkt momenteel een onderzoekvoorstel uit over het parallel benutten van OV netten. EZK draagt zorg om bij dit onderzoekvoorstel (en voordat het onderzoek van start gaat) de andere stakeholders te betrekken waarbij in dat kader reeds een projectgroep/klankbordgroep gestart is met afgevaardigden vanuit EZK, IenW en ProRail. We beogen om ook andere stakeholders, zoals bijvoorbeeld de netbeheerder(s), toe te voegen aan deze klankbordgroep. Op de Ovale Tafel van 31 mei hebben Gerard Schouw en Stephan Brandligt de opdracht gekregen tot een ‘congestiedeal OV’ te komen met een voorstel voor het opzetten van pilots, governancestructuur (om samenwerking en regie te borgen) en voor latere opschaling. In september is er weer een Ovale Tafel waar het voorstel besproken zal worden.

Planning Beter Benutten – Huishoudens en MKB

	Q1	Q2	Q3	Q4	2025/2026
Tarieven en markt					
Nieuw ontwerp nettarieven			◇ Publicatie adviesrapport		
Flexibiliteitstenders voor LS		◆ Juridisch verkenning verplichten flex LS		◇ Visiedocument flextenders	
Slim aanstuurbare apparaten					
Onderzoek TNO potentie slim aansturen			◇ Publicatie adviesrapport		
Dynamisch reguleren PV installaties				◇ Publicatie adviesrapport	
Registratie net-intensieve apparaten			◇ Publicatie adviesrapport		
Normering slimme aanstuurbaarheid		◆ Sectorbijeenkomst			◇ Voorstel slimme aanstuurbaarheid als de norm
Netbewust laden en mobiliteit					
Aanscherping handreiking netbewust laden		◇ Aanscherping handreiking			
Europees wettelijk kader netbewust laden			◇ Oplevering onderzoek ACM		

◆ Afgerond ◇ Gepland

Actielijn Slimmer Inzicht

Voortgang actielijn Slimmer inzicht

Doelstelling
Het doel van de actielijn slimmer inzicht is het verbreden en versnellen van mogelijkheden op basis waarvan er meer en slimmer inzicht gecreëerd gaat worden. Deze (en reeds bestaande) mogelijkheden worden ingezet voor het ontwikkelen en eenvoudig beschikbaar stellen van (indien mogelijk open-)dataproducten. Waardoor er invulling wordt gegeven aan behoeftes van LAN partners en handelingsperspectieven en innovaties ontwikkelt worden die netcongestie voorkomen of verminderen.

Hoe te realiseren
De actielijn bestaat uit 3 onderdelen waarbij we enerzijds mogelijkheden versnellen en verbreden en anderzijds behoeftes van LAN partners verdiepen om dit samen te brengen in de realisatie van concrete dataproducten.

1. Verbreden en versnellen mogelijkheden
   Er zijn twee belangrijke technische ontwikkelingen die mogelijkheden creëren voor meer en slimmer inzicht:
   - Netdigitalisering: zoals inzicht in- en het versnellen van de uitrol van slimme sensoren in tienduizenden MS-ruimtes. Dit gaat o.a. zorgen voor inzicht in actuele belasting van de MS/LS-netten.
   - Slimme meters: door het verbreden en slim toepassen van slimme meter data kunnen netberekeningen en voorspellingsmodellen verbeterd worden. Bijvoorbeeld door het bepalen van de belasting van distributietransformatoren. En het verschaffen van inzicht in de groei en vermogensvraag van energietransitie ontwikkelingen in het laagspanningsnet zoals: warmtepompen, thuislaadpunten, zonnepanelen en thuisbatterijen.
2. Blijven aansluiten op behoeftes
   In de initiële LAN actie-agenda zijn data/informatie-behoeftes geïdentificeerd, deze worden aangevuld met behoeftes van LAN partners en periodiek geëvalueerd. Op basis hiervan prioriteren en ontwikkelen we de gezamenlijke agenda van dataproducten.
3. Realisatie en optimalisatie van dataproducten
   Op basis van mogelijkheden (zowel bestaande data als data uit bovengenoemde technische ontwikkelingen) en behoeftes worden er dataproducten die inzichten verschaffen geprioriteerd, gerealiseerd en geoptimaliseerd. De eerste data-producten zullen gelijktijdig met deze rapportage beschikbaar komen. De dataproducten zullen telkens (releasematig) op basis van eventuele nieuwe mogelijkheden en nieuwe inzichten en behoeftes verbeterd worden.

Voortgang Slimmer inzicht

Afgeronde mijlpalen (1/2)		
Verbreden en versnellen mogelijkheden: slim toepassen van slimme meter data	✓	Bepalen belasting distributietransformatoren o.b.v. geanonimiseerde verbruiksdata ter verbetering van netberekeningen en voorspellingsmodellen. Dit is technisch gereed. Juridische toetsing inclusief borging privacy wetgeving is nog onderhanden.
Realisatie van dataproducten	✓	**Vernieuwde Netbeheer Nederland transportcapaciteitskaart** O.b.v. de informatiebehoefte van de LAN stakeholders is een nieuwe (2e) release van de transportcapaciteitskaart gedefinieerd en gerealiseerd. Dit dataproduct is publiek beschikbaar op de website van Netbeheer Nederland middels de volgende link: Capaciteitskaart Dit dataproduct bevat voor zowel afname als invoeding de volgende nieuwe en verbeterde inzichten: • Eenduidige kleurdefinities met op postcode 6 niveau inzicht in: waar transportcapaciteit beschikbaar is zonder wachtrij of beperkt beschikbaar is zonder wachtrij. Of waar een gebied in onderzoek is met wachtrij of waar een gebied is met een tekort aan transportcapaciteit met wachtrij. • Per voedingsgebied (gebaseerd op HS/MS of TS/MS stations-informatie) inzicht in: aanwezige transportcapaciteit, benodigde transportcapaciteit, aantal unieke transportverzoeken in een wachtrij en wachtrij in vermogen (wanneer er een wachtrij is).

Voortgang Slimmer inzicht

Afgeronde mijlpalen (2/2)		
Realisatie van dataproducten	✓	**Kernindicatoren dashboard** O.b.v. de informatiebehoeften van stakeholders (o.a. de kamerbrief inzake rapportage netcongestie) en wat mogelijk is op basis van beschikbare data is een 1e release van het dashboard opgenomen als bijlage (genaamd: “Stand van uitvoering”). Dit heeft nu nog de vorm van een statische rapportage. Dit dataproduct is in ontwikkeling en zal in volgende iteratie(s) worden verrijkt met meer indicatoren vanuit de LAN partners en tevens als online dashboard gepubliceerd worden. Deze 1e release bevat de volgende inzichten: • Gerealiseerde nieuwe klein- en grootverbruik aansluitingen en verzwaringen • Gerealiseerde kleinverbruik aansluitingen voor laadinfrastructuur • Het aantal en het totale vermogen van de unieke transportverzoeken in de wachtrij voor invoeding en afname. • Geplande en gerealiseerd laagspanning- en middenspanning netuitbreidingen (buurten, kilometers LS en MS kabels en middenspanningsstations). • Afgesloten capaciteitsbeperkende contracten en geregistreerde aansluitingen voor redispatch

Voortgang Slimmer inzicht

Mijlpalen komende periode		
Verbreden en versnellen mogelijkheden: inzicht in- en het versnellen van de uitrol van distributie automatisering		Het ontwikkelen van een voortgangsmonitor voor de uitrol van distributie/stations-automatisering oplossingen (zoals het plaatsen van slimme sensoren in MS-ruimtes) inclusief inzicht in de technische mogelijkheden hiervan (definitiefase gereed: Q3-2024 / realisatiefase gereed: Q4-2024).
Verbreden en versnellen mogelijkheden: slim toepassen van slimme meter data		Op basis van de gedragscode slim netbeheer worden use-cases uitgewerkt en juridisch getoetst in samenwerking met Autoriteit Persoonsgegevens, zodat voldaan wordt aan privacy wetgeving. De volgende use-cases zijn in Q3-2024 uitgewerkt en getoetst: • Het bepalen van de belastingen van laagspanningskabels o.b.v. geanonimiseerde 15 minuten verbruiksdata uit de slimme meter ter verbetering van o.a. netberekeningen en voorspellingsmodellen. • Het bepalen van het gebruik- en de vermogensvragen van: Zon-PV, thuislaadpunten, warmtepompen en thuisbatterijen ter verbetering van o.a. netberekeningen en voorspellingsmodellen van de netbeheerders op basis van slimme meter data. Deze use-cases worden tevens zodanig uitgewerkt en getoetst dat dit als geaggregeerd en niet herleidbaar open dataproduct ontwikkeld en beschikbaar gesteld kan worden. Dit t.b.v. diverse energietransitie doeleinden en behoeften stakeholders.
Verdiepen behoeften		Om meer en beter inzicht te krijgen in de data- en informatiebehoefte die partijen hebben over de laagspanningsnetten wordt er een verdiepende behoeften-analyse uitgevoerd bij de LAN-partners. Dit wordt in Q3-2024 afgerond. Dit inzicht vormt input voor de prioritering en het verrijken van de gezamenlijke dataproducten ontwikkelagenda.

Voortgang Slimmer inzicht

Mijlpalen komende periode		
Realisatie van dataproducten		**Vernieuwde NBNL transportcapaciteitskaart:** In release 3 wordt naar verwachting het inzicht verrijkt met de lopende en geplande uitbreidingen en verzwaringen van het net per voedingsgebied. Definitie gereed: Q3-2024. Realisatie gereed: Q4-2024.
		Kernindicatoren dashboard: In release 2 wordt naar verwachting het inzicht verrijkt met indicatoren op flexibiliteit, energie planologie en arbeidsmarkt. Definitie gereed: Q3/Q4-2024. Realisatie gereed: Q1-2025.
		Landelijk uniforme dataproducten voor energiehubs: Om de versnelde opschaling van energiehubs mogelijk te maken worden er releasematig landelijke uniforme (en indien juridisch haalbaar open-)dataproducten ontwikkeld. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de leerervaringen uit de pilot Energiehub dataproducten van Liander en Enexis. De 1e release van het landelijke dataproduct bevat nettopologie data (zoals: wie “Netburen”-zijn, informatie over de voedende HS/MS assets en technische fysieke grenzen van de netcomponenten). Definitiefase gereed: Q3-2024. Realisatie gereed: n.t.b. (sterk afhankelijk van de complexiteit en uitkomsten van de definitiefase).
		Anonieme en geaggregeerde grootverbruikers profieldata: Het realiseren van een landelijke open-dataset met gemiddelde genormaliseerde grootverbruikers profielen met bandbreedte per KVK SBI-code. Hierdoor wordt privacy wetgeving geborgd. Deze profielen zijn waardevol voor diverse energietransitie doeleinden, bijvoorbeeld voor het globaal doorrekenen van de haalbaarheid van een energiehub op een bedrijventerrein. Definitiefase gereed: Q3-2024. Realisatie gereed: n.t.b. (sterk afhankelijk van de complexiteit en uitkomsten van de definitiefase).

Voortgang Slimmer inzicht

Mijlpalen komende periode		
Realisatie van dataproducten *(vervolg)*		**Versnellen delen van verbruiksdata van grootverbruikers (GV) op basis van toestemming:** Voor diverse verduurzamingsinitiatieven en de energietransitie is hoge resolutie verbruiksdata elektriciteit en gas nodig van grootverbruikers. Zoals bijvoorbeeld voor het kunnen ontwikkelen van energy hubs. De grootverbruiker is eigenaar van de data, deze dient toestemming te geven aan partijen om de verbruik- en evt. opwekdata te mogen gebruiken. Een erkend meetverantwoordelijke (meetbedrijf) verzorgt de meting hiervan. Het verkrijgen van de GV verbruik- en evt. opwekdata wordt als een complex en tijdrovend proces ervaren wat de versnelde opschaling van energy hubs stagneert. Dit dataproduct zorgt ervoor dat middels een geautomatiseerde en gestandaardiseerde toestemmingen dienst deze hoge resolutie GV verbruik- en opwekdata eenvoudig en snel beschikbaar gesteld kan worden. Waarbij vanzelfsprekend ten allen tijde de privacy wetgeving geborgd blijft. Definitiefase gereed: Q3-2024. Realisatie gereed: n.t.b. (sterk afhankelijk van de complexiteit en uitkomsten van de definitiefase).
		Inzicht in planning, kwantiteit en energievraag woningbouwplannen Van belang voor de dimensionering van netuitbreidingen. In Q3-2024 is uitgewerkt hoe dit inzicht ontwikkeld kan worden, waarbij daar waar mogelijk gebruik gemaakt wordt van bestaande dataproducten.

Bijlagen

Hernieuwde governance

Om de verschillende overleggen in het domein klimaat en energie meer te stroomlijnen, wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande governance. Het BO LAN gaat op in het al bestaande BO K&E (Klimaat en Energie). Hiermee zijn er meer publieke partijen betrokken. De ACM zal dan aanvullend uitgenodigd worden, omdat zij geen reguliere zitting in BO K&E hebben. De voorbereiding van de besluitvorming in het BO K&E gebeurt in het partneroverleg met marktpartijen en het opdrachtgeversoverleg met publieke partijen.

Er is afgelopen tijd gebouwd aan een kleine programma-organisatie waarin meerdere partijen deelnemen. Deze organisatie zorgt voor de coördinatie en structurering. De uitwerking van de acties gebeurt in de werkgroepen waarin teamleden zoveel mogelijk 'vanuit de lijn' van betrokken organisaties aan bijdragen. We gaan naar een voorspelbare heartbeat met tweemaal per jaar een voortgangsrapportage.

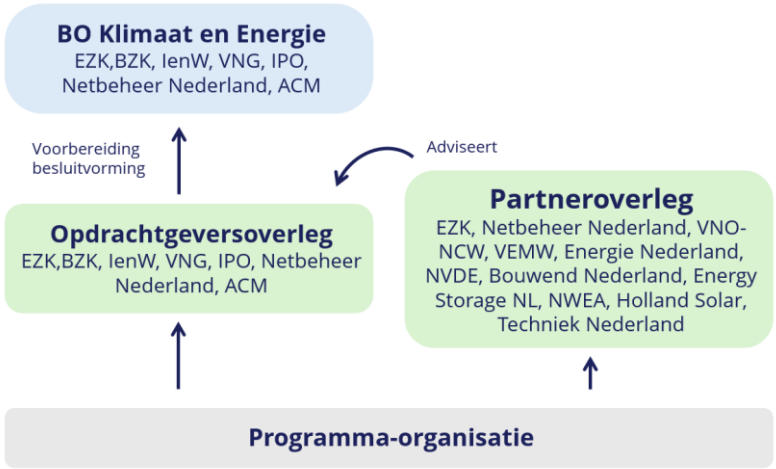

Partneroverleg

Rol van het partneroverleg:
- Kennis en input leveren
- Adviseren over ‘de praktijk’
- Toegang tot- en informatiestroom naar de achterban van de deelnemers
- Inbreng relevante belangen
- Afspraken maken over samenwerking en de bijdrage vanuit de partners
- Voorbereiden van de voortgangsrapportage
- Agendering van thema’s/onderwerpen

Praktische invulling:
- Frequentie: 2 tot 4 keer per jaar
- Afwisselend met minister/hoogambtelijke voorzitter
- Het partneroverleg vindt plaats voor het opdrachtgeversoverleg
- Indien wenselijk kunnen andere partijen (incidenteel) bij het partneroverleg aansluiten

Deelnemers:
EZK, Netbeheer Nederland, VNO-NCW, VEMW, Energie Nederland, NVDE, Bouwend Nederland, Holland Solar, Techniek Nederland, Energie Samen, NWEA, Energy Storage NL

Opdrachtgeversoverleg

Rol van het opdrachtgeversoverleg:
- Ambtelijke voorbereiding van het Bestuurlijk Overleg (BO)
- Onderdeel van de besluitvormingslijn vaststelling voortgangsrapportage
- Verantwoordelijkheid voor invullen kritische randvoorwaarden van het programma (zoals capaciteit, middelen etc.)

Praktische invulling:
- Frequentie: 4 keer per jaar
- Programmadirecteur voorzitter en LAN secretariaat

Deelnemers:
EZK, IenW, BZK, ACM, VNG, IPO, Netbeheerders